

Telegraful Român

Organ național-bisericesc. — Intemeiat în 1853 de Mitropol.
APARE SĂPTĂMÂNAL

Str. Șaguna 8

Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român

Sibiu

Abonamente:
Un an 600 Lei. — Șase luni 300 Lei. — Trei luni 150 Lei. — Pentru străinătate un an 1000 Lei. — Pentru America 8 Dolari

Articole și corespondențe
se adresează Redacției Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole republicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiilor
un fir pețit 10 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiile
se adresează Administrației ziarului Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Ministerul Culturii Naționale și al Cultelor

Legea Nr. 620

„ANTONESCU
Mareșal al României
și
Conducătorul Statului”

Apra raportului dlui ministru secretar de Stat la Departamentul Culturii Naționale și al Cultelor Nr. 41.252 din 1943.

În baza dispozițiilor decretelor legi Nr. 3.052 din 5 Septemvrie și Nr. 3.072 din 7 Septemvrie 1940.

Am decretat și decretăm:

DECRET-LEGE

pentru completarea art. 37 din legea pentru regimul general al Cultelor

Art. I. Dispozițiile art. 37 din legea pentru regimul general al Cultelor din 23 Aprilie 1928, se completează după cum urmează:

«Comunitățile bisericești locale își pierd dreptul lor de proprietate și posesiune asupra bunurilor respective când majoritatea credincioșilor lor a trecut la comunitatea locală a altui cult.

În acest caz bunurile trec de drept în patrimoniul comunității bisericești locale a majorității credincioșilor cultului părăsit, fără nicio despăgubire».

Art. II. Orice hotărâri judecătorești chiar definitive, contrare dispozițiilor prezentei legi, sunt nule de drept.

Art. III. Părțile interesate vor putea invoca dispozițiile art. 2, pe calea contestației la executare sau pe calea dreptului comun.

Hotărârile de primă instanță pronunțate în procesele intentate conform prevederilor acestui articol sunt executorii.

Art. IV. Orice dispozițiuni de lege sau regulamente contrare legii de față, sunt și rămân abrogate.

Dat în București, la 21 Septemvrie 1943,

ANTONESCU

Mareșal al României

și

Conducătorul Statului

Ministrul culturii naționale și al cultelor,

Prof. I. Petrovici

Nr. 2.560

Raportul dlui ministru al culturii naționale și al cultelor către dl Mareșal Ion Antonescu, Conducătorul Statului

Domnule Mareșal,

Art. 11 din legea Cultelor acordă personalitate juridică părților constitutive ale cultelor istorice, și deci posibilitatea pentru ele de a achiziționa bunuri, prin acte gratuite sau oneroase

După toate normele în materie, comunitățile bisericești sau organizațiile locale ale Cultelor, reprezintă totalitatea credincioșilor, clerici și mireni, care susțin cu mijloacele lor materiale și

morale una sau mai multe biserici cu așezăminte și personalul lor.

Statul, conform art. 31 din legea Cultelor, poate acorda diferite subvenții organizației cultelor în măsura nevoilor lor reale.

În general averile comunităților bisericești sunt rezultatul donațiilor credincioșilor, în bani sau în natură, precum și ale ajutoarelor acordate de Stat sub diferite forme.

Se întâmplă însă destul de des ca cea mai mare parte a credincioșilor unei comunități bisericești locale aparținând unui cult, să treacă la alt cult, așa încât disproporția dintre numărul credincioșilor cultului părăsit și acela al cultului adoptat, să fie impresionantă.

Legea este însă defectuoasă în această privință, deoarece art. 37 din legea Cultelor reglementează numai situațiunea averilor Cultelor dispărute, care revin de drept Statului.

Acest articol nu se ocupă deloc de cazurile numeroase când majoritatea credincioșilor unui Cult îmbrățișează spânian sau succesiv un alt cult, lăsând comunității părăsite toate bunurile agonisite cu truda lor.

Nu este nici just, nici juridic a se menține actualul sistem, contrariu principiilor ce stau la baza înființării, organizării și funcționării comunităților bisericești în genere.

Instanțele judecătorești n'au putut rezolva procesele privind aceste cazuri potrivit principiilor generale de drept, relevante mai sus, deoarece art. 37 din legea Cultelor prin redacțiunea sa incompletă nu constituie un temei legal care să justifice o asemenea soluție.

Pentru a remedia această stare de lucruri, am întocmit alăturatul proiect de decret-lege pentru completarea art. 37 din legea Cultelor, proiect pe care în baza dispozițiilor decretelor-legi Nr. 3.052 din 5 Septemvrie și Nr. 3.072 din 7 Septemvrie 1940, avem onoarea a-l supune aprobării și semnăturii Domniei-Voastră.

Primiți, vă rugăm, Domnule Mareșal, asigurarea înaltei noastre considerațiuni.

Ministrul culturii naționale și al cultelor,
Prof. I. Petrovici

Nr. 41.252/943.

Între corectările și completările, ce trebuiau făcute Legii pentru regimul general al Cultelor din 1928, încreștăm astăzi una din cele mai importante mai bine chibzuite și mai necesare. Este aceea care se face, prin decretul-lege pe care-l publicăm mai sus, însoțit de judiciosul raport al dlui ministru al Culturii Naționale și al Cultelor, prof. I. Petrovici.

Rareori, când un cărmuitor al treburilor obștești, a văzut mai bine lacunele unor legi anterioare și a procedat mai drept la completarea lor, de cât a văzut și a făcut acest lucru dl ministru I. Petrovici, de când este în fruntea departamentului Culturii Naționale și al Cultelor.

Prin decretul-lege Nr. 620, din 21 Septemvrie a. c., se impune cea mai echitabilă măsură ca normă după care ur-

mează să se reglementeze situația bunurilor bisericești, în cazurile de trecere a comunităților religioase dela o confesiune la alta. Ea nu nedreptățește și nu favorizează pe nimeni, pe niciunul din cultele din cuprinsul statului român, ci subliniază odată mai mult, egalitatea tuturor cultelor în fața legilor de stat, principiu ce stă la temelia întregii „legi pentru regimul general al Cultelor” din 1928. Ba, cum această lege din 1928, păcătuiește prin unele dispozițiuni ale ei, împotriva principiului său de bază, alunecând spre favorizarea unui Cult minoritar, este de dorit ca să se vie cât mai grabnic cu astfel de legi, — cum este cea care face obiectul acestel

scurte prezentări, prin cari să se tragă toate consecințele drepte ale principiului egalei îndreptățiri a Cultelor.

Nimic mai drept, decât dispozițiunea noului decret, care prevede ca atunci când majoritatea credincioșilor unei comunități religioase trece la alt cult, să treacă cu ei și bunurile comunității cultice pe care o părăsesc, pentru că în definitiv, aceste bunuri reprezintă agoniseala lor și nu pot avea o destinație pe care ei n'o mai voesc.

Pentru a susține o teză contrară, nu pot fi invocate decât principii nedrepte, străine de interesele neamului nostru, potrivnice sfintei dreptăți și turburătoare a păcii ca orice nedreptate.

Sfințirea Capelei ridicate de prizonierii ruși din lagărul dela Feldioara

În ziua de 3 Octomvrie, Duminica trecută, a avut loc sfințirea Capelei ridicate de prizonierii ruși din lagărul dela Feldioara.

Actul sfințirii a fost săvârșit de Înalt Prea Sfințitul Nostru Mitropolit Nicolae, asistat de un sobor de preoți. Înaltul ierarh, a ținut să coboare în mijlocul prizonierilor, așa cum a mai făcut-o în repetatele rânduri, împărțându-le binecuvântări, chemându-i în cuvinte vibrante din nou la Hristos și ducându-le întotdeauna mângăere.

În dimineața zilei de 3 Octomvrie, la ora 9 precis I. P. S. Sa a descins la Feldioara, însoțit de dl prefect al județului Brașov, Col. *Manole Enescu*, și de păr. protopop Stinghe—Brașov. La intrarea în lagăr, I. P. S. Sa este întâmpinat de dl lt.-col. *Ion Nițescu*, comandantul lagărului de prizonieri din Feldioara, însoțit de dl maior *Furnică*, lt. *Drăguțescu* Oct. etc. Din soborul de preoți în odăjdii, care deasemenea ieșise întru întâmpinarea I. P. S. Sale, se desprinde părintele *Ioanovici*, păstorul Feldioarei, prezentându-i Sf. Evanghelie și crucea.

După aceasta, I. P. S. Sa este condus spre Capela ridicată în centrul lagărului, la marginea unui lac împrejmuit de salcii plângătoare.

Convoiul înaintează pe-o alee care înconjură lacul, trecând pe sub o poartă de primire, de pe frontispiciul căreia îl întâmpină pe Înaltul Ierarh salutul și urarea: «Întru mulți ani Stăpâne». Corul școlilor din Feldioara întonează mereu: «Pre Stăpănu!»... Ajunși în fața capelei, toată lumea își ocupă locurile mai dinainte stabilite. Sunt prezenți și prizonierii. Surprinde plăcut și prezența elevelor Școlii de Misionare dela Stupini, în frunte cu dna *Sanda Mateiu*, conducătoarea școlii.

I. P. S. Sa, investmântat în odăjdiile arhieresti, săvârșește sfințirea capelei, apoi se trece la slujirea unei sfinte Liturghii arhieresti în limba

slavă. Corul prizonierilor și un alt cor format din cântăreți bisericești condus de dl prof. *Candid Popa*, dau răspunsurile, alternativ, în românește și în slavonește.

Soborul de preoți este alcătuit din prot. *Stinghe*, preoții *Ioanovici*, *Turcu*, *Pura*, *Boțoman*, apoi *Octavian Chehaiciuc*, confesor militar și inspector duhovnicesc al lagărelor de prizonieri ruși, prof. *Liviu Stan* dela Academia Teologică din Sibiu, și arhidiaconul catedralei mitropolitane din Sibiu *Ioan Circov*.

Părinții: *Chehaiciuc*, *Stan*, și *Circov*, secondează pe I. P. S. Sfințitul la celebrarea în slavonește a sf. Liturghii, fapt care umple de bucurie inimile prizonierilor, cari ascultă cu evlavie adâncă sf. slujbă.

Asistența e foarte numeroasă și totul are ținută de rară sărbătoare. Satul întreg e prezent. Bătrâni, flăcăi și fete și copiii de școală.

La sfârșitul Sf. Liturghii, I. P. S. Sa a rostit un cuvânt cald, de mângăere pentru prizonieri, și de îmbărbătare, pentru restul asistenței. Dăm aci după note sumare, textul acestui cuvânt:

Iubiții mei fii sufletești,
Cu mare bucurie și cu deosebită dragoste am venit să sfințesc acest altar, ridicat în mijlocul taberei de prizonieri, prin tragerea de inimă a comandantului taberei și prin munca și priceperea voastră.

Am venit cu bucurie și cu părintească iubire, pentru că oriunde se ridică azi un sf. altar, el însemnează o nouă întărire a inimii omenești pentru a suporta greutățile vremii de acum și pentru a trece biruitoare peste ele. Dar mai ales aici în lagărul în care ne găsim, ridicarea unui altar are o importanță cu totul covârșitoare, pentru că voi veniți dintr'o țară cu hotare largi, dar care începuse a fi îngustă de tot la suflet. Și a început a fi îngustă la suflet, pentru că pornise o luptă nesocotită

Regimul sovietic și Biserica

În timpul din urmă s'a produs în Rusia un eveniment care a fost înregistrat de toată lumea cu o mare uimire.

Conducerea Rusiei sovietice a realizat o împăcare cu Biserica ortodoxă, în urma căreia mitropolitul Sergie a fost ales și instituit patriarh, iar Sfântul Sinod s'a reconstituit și și-a reluat atribuțiile sale. Mareșalul Stalin a adus omagii publice clerului rus pentru felul patriotic cum s'a purtat în decursul războiului de apărare a Țării, iar patriarhul Sergie a adresat un apel reprezentanților tuturor confesiunilor creștine chemându-i întru apărarea creștinismului împotriva neopăgânismului german.

Ziarele dela noi au considerat, în comentariile lor, aceste întâmplări drept niște acte nesincere, menite să seducă popoarele ortodoxe din Sud-estul european, sau să câștige bunăvoința poporului rus, din al cărui suflet n'a putut fi desrădăcinată credința religioasă, sau, în sfârșit, să mai liniștească temerile aliaților englezi și nordamericani, popoare pentru cari viața creștină este o realitate cât se poate de serioasă.

Toate trei aceste explicații pot să corăspundă adevărului și nu este nici o îndoială că apropierea Mareșalului Stalin de Biserica este un act politic, care nu implică nici decum o convertire a sa la credința creștină.

Dar totuși ni se pare că articolele din ziarele românești — cu excepția celui publicat de Păr. D. Veștemean în «Porunca Vremii» — nu au scos deplin în relief motivul principal al recentului act de politică bisericească al conducerii sovietice, care, este fără dar și poate presiunea sufletului rusesc care a persistat cu tenacitate în credința religioasă.

Nu ni se pare plauzibil că de dragul micilor popoare din Sud-est, caru contează din punct de vedere militar pentru o Rusie aflătoare pe culmile orgoliului în urma succesorilor ei militare, conducerea sovietică să fi renunțat la integritatea doctrinei marxiste, odată ce comunismul a fost în stare să ia lupta, chiar în începuturile lui, cu credința uriașei mase a poporului rusesc.

Dacă atunci când n'aveau altă putere decât fanatismul unei grupări limitate n'au simțit nevoia să caute sprijinul credinței creștine a maselor rusești pentru a le câștiga adevărată, ci au fost în stare să pornească ofensiva deschisă împotriva acestei credințe, fără să se teamă că această atitudine le-ar îngreuna accesul la inimile sutelor de milioane de poporului rus, e greu de crezut că azi aceiași corifei ai bolșevismului ar simți nevoia să recurgă la ajutorul unei travestiri cucernice pentru a-și întinde peste câteva zeci de milioane de oameni o stăpânire servită de cea mai formidabilă forță armată.

Actul acesta al Mareșalului Stalin n'a putut fi în chip precumpănitor nici din considerații politicoase față de aliații anglo-americani, odată ce nimic din felul de comportare al conducerii sovietice de până acum nu trădează asemenea grije de menajarea sensibilităților sufleteste ale altora.

La baza actului surprinzător al lui Stalin trebuie să stea în mod principal o forță reală, cu mult mai impunătoare.

Este credința masivă, nemișorată a uriașelor mase rusești, este ortodoxia pe care n'a putut-o desființa din inimi nici o prigoană de până acum a partidului bolșevic. Prin actul Mareșalului Stalin se străvede prezența ortodoxiei biruitoare în exi-

stența poporului rus. Sângele zecilor de mii de preoți și al sutelor de mii de mireni credincioși ucși a adăpat rădăcinile ortodoxiei în ființa poporului rus cu vigoare nouă, înoindu-i și purificându-i seva de viață. Rusia dela suprafață se răzima până ieri pe Rusia din catacombe. Acum aceea Rusia ascunsă, temelie credincioasă care stătea retrasă în milioane de suflete, va izbucni la suprafață.

Conducerea comunistă care a persecutat creștinismul în mod fanatic atâția ani, fără să se lase influențată de nici o considerație de oportunitate măcar, simte deodată trebuința să-și seama de anumite considerente în atitudinea sa față de Biserica.

Este evident că ceva s'a schimbat în mintea conducătorilor sovietici. Și anume, în primul rând din motive de ordin intern. Fie că în timpul din urmă interodoxia rusă a devenit mai puternică, fie că ea a rămas tot timpul la fel de puternică însă potențaii sovietici au ajuns la concluzia că este inutilă sau chiar păgubitoare o continuare a prigonirii ei și că o împăcare cu ea ar aduce statului rus un mare aport de putere, fapt este că ortodoxia rusească a ieșit biruitoare din lungul și greul ei martiraj.

Impăcarea între Mareșalul Stalin și Biserica ortodoxă va fi el un act politic, dar cu siguranță este un act politic determinat de marea forță a ortodoxiei rusești biruitoare. Efectele lui vor fi fără îndoială uriașe. Chiar dacă conducătorii sovietici au făcut numai o concesie de suprafață și chiar dacă această concesie va rămânea încă oarecare timp redusă la minimum, actul recent deschide pentru viitorul religios al Rusiei perspective ce vor depăși prevederile conducerii sovietice.

Ortodoxia n'a putut fi desființată nici chiar de cea mai sângeroasă și mai sistematică persecuție. Și au dat seama de acest lucru și potențaii sovietici și probabil și-au revizuit, de nevoie și sub puterea de argumentare definitivă a realității, concepțiile. Dar chiar dacă nu și-au făcut această revizuire, forța cu care a rezistat până acum ortodoxia rusă ne este o garanție că va fi în stare, dacă va fi cazul, să reziste și în viitor, obosind toate urile și fanatisme ad-versare.

S'au simțit în comentariile unor ziare românești pe marginea actului dela Moscova și anumite palpații de inimă ale unei confesiuni care tremură de gelozie în fața oricărei perspective favorabile pentru Biserica ortodoxă, precum s'a bucurat totdeauna de nenorocirile cari au venit asupra ei.

Ofensele cari și cu acest prilej le-au profesat la adresa ortodoxiei anumiți miștici ai acelei confesiuni a cărei conducere centrală s'a împletit jalnic în firele propriilor ei combinații și azi zace fără putere la pământ, le respingem dela înălțimea unui trecut care a stat cu glorie atât în slujba neamului cât și a lui Hristos.

Clerul ortodox al nici unei țări din Sud-est nu va renunța nici la rolul de paznic al naționalității, nici la acela de slujitor al lui Hristos.

Iar românismul e sigur că în Biserica lui ortodoxă are corabia salvării sale și în furtunile viitoare, precum a avut-o în tot trecutul. Și nu se simte deloc ispitit de glasul cutărui sau cutărui ziarist cu clinchet «argintiu», de-a se «diferenția» de temeiurile spirituale ale existenței sale pentru a se lăsa prins într'un păianjenis, care nu-i poate da decât robie și neputință.

PREOTUL UNIT NAGHIU

După ce, o bucată de vreme, a perit din scrisul ziarelor noastre din București, acum încearcă iar să-și resfețe scrisul său între noi. Acum câteva luni, nu mai puteai încăpea de articolele sale. Atâta ce credea că are noutăți fericite de împărtășit, încât foarte des te întâlneai cu scrisul său în felurite ziare.

Dar noi l-am dovedit că tot ce scrie e plin de greșeli. Câte titluri și cuvinte franțuzești și italienești foiau prin articolele sale, mai toate erau date greșit. Și tot îl trăgea cu multe de acestea din cale afară, de să și se pară că Doamne; multe mai știe Păr. Naghiu!

Dacă însă l-am dovedit în felul acesta, a mai rărit-o și el cu scrisul în foile de aici. A rămas să se mărginească numai la *Unirea* din Blaj. Și acolo însă scria cu tot atâtea greșeli ca și aiurea, după cum l-am dat de gol fără întârziere.

Al fi crezut că s'a dat la fund și nu mai scrie. Nu l-a răbdat inima însă. L-a ajuns vestea că a murit Episcopul Dionisie fost al Ismailului.

Pe când însă mă miram că ziarele noastre n'au prins această veste și tac despre trecerea din viață ai unui chip ales al fraților noștri din Basarabia, iată că leși un astfel de articol în *Curentul* dela 23 Septembrie a. c. Dar era iscălit de Păr. Naghiu. Ca cet ce a studiat la teologia noastră dela Chișinău, s'a socotit că ar ști ceva despre răposatul vlădică și că ar avea ceva de spus. Deci și-a lăsat tăcerea și s'a apucat de scris.

N'am avea nimic împotriva. Las' să scrie despre un bărbat de seamă pe care l-am avut peste Prut; despre un fruntaș al vieții noastre basarabene; despre un chip duhovnicesc harnic și plăcut, cum a fost vlădică nostru dela Ismail-Cetatea-Albă.

Dar nici în scurtul articol despre răposatul vlădică nu și-a lăsat obiceiul său. E grăbit să tot scrie, să dea la știri peste știri, cum făcea când umplea ziarele noastre, până l-am încolțit noi.

La fel a făcut și acum. Ca totdeauna nu-și culege știri temeinice, ci-i tot trage din condei, numai să iașă articolul. În tot lungul scurtului articol, nu încetează a tot vorbi de Mănăstirea Căpriana, ca aceea în care răposatul Episcop Dionisie și-a desfășurat munca sa de zeci de ani și în care zice că a murit. În patru locuri tot dă numele acestei mănăstiri și vrea să spuie că tot acolo a fost și înmormântat.

Dar adevărul e cu totul altul. Noi avem în mână ziarul *Basarabia*, în care, în mai multe numere, ni se dau pe larg amănunte despre moartea și înmormântarea Episcopului Dionisie. Cefim fel de fel de date despre viața sa.

Toate însă ni-l arată legat de Mănăstirea Suruceni, în care a trăit cei mai mulți ani ai vieții sale și a fost stareț al ei. Lumea așa l-a știut tot timpul „starețul dela Suruceni”. Și când s'a lăsat de sarcina de episcop, tot la Suruceni s'a tras ca să-și încheie zilele acolo.

De murit însă n'a murit în Suruceni, ci în Chișinău, în ziua de 17 Septembrie a. c., în spitalul Central unde zăcea. Bolea de multă vreme și avea nevoie de o căutare mai amănunțită.

La 20 Septembrie i s'a făcut slujba prohodului, tot în Chișinău. 42 de preoți au slujit, în frunte cu vlădică Efrem dela Chișinău, și cu mare cinste și multe cuvântări, date pe mai mult de o pagină din ziarul *Basarabia*. A fost pornit apoi spre bariera Hânceștilor. Acolo îl așteptau călugării dela Suruceni, ca să-l ducă să-l înmormânteze la mănăstirea lor, unde răposatul a stărețit atâtea vreme.

În timpul slujbei prohodului, a venit și Vlădică Policarp dela Ismail, însoțit de trei preoți, mărturisind închinarea eparhiei Cetății Albe la moartea Vlădicăi Dionisie, care se străduise mult pentru eparhia dela malul Dunării.

Di Ioan Pelivan a arătat amănunțit cuvântarea sa, toate frumoasele înfăptuiri ale răposatului. Pe unele le-am văzut

și noi la Ismail, când am fost acolo, acum câțiva ani, cu prilejul unei predici la catedrală și a altei cuvântări. Ne-a mișcat mult adăpostul pentru copiii orfani. O! era ce să vorbești la moartea răposatului, fiindcă Vlădică Dionisie a fost un bărbat plin de toate vrednicile duhovnicești și înimos păstor.

La Suruceni s'a făcut a doua zi altă slujbă pentru odihna sufletului răposatului. Apoi călugării l-au luat pe brațe și l-au dus spre locașul de veșnică odihnă, în mijlocul mulțimii care de atâtea ori a ascultat glasul său în biserică! La masa pe care călugării au dat-o pentru tot norodul, s'a pomenit cucernic, cu rostiri de veșnică odihnă, cel ce-și legase toată ființa sa de Mănăstirea Surucenilor.

Iată ști-i pe care le-am cules din ziarul *Basarabia*. Între ele, n'am văzut nicio pomeneală de Mănăstirea Căpriana. De unde le-o fi scos Păr. Naghiu, Dumnezeu știe.

Dar după cum și-a croit deprinderea. Apoi tot așa să scrie, și să umple cu de alde astea paginile *Unirii*.

Achim. Scriban

Sărbătorirea unui liceu românesc

În ziua de 4 Octombrie 1943 s'au împlinit optzeci de ani dela deschiderea liceului din istoricul Năsăud, înființat ca școală națională românească pe vremea absolutismului austriac, când guvernul dela Viena era mai puțin intolerant față de naționalitățile culturale ale «naționalităților» din cuprinsul împărăției, decât s'a dovedit urmașul acestui absolutism, dualismul cu regimul său, zis liberal, de fapt însă cel mai asupritor și perfid.

Școala năsăudeană a «grănicerilor» glorioși din «Regimentul al II-lea român de graniță nr. 17» — deschisă în ziua de 4 Octombrie 1863 în urma activității pline de râvnă a conducătorilor din partea locului, — a fost întâmpinată, dela început, cu explicabilă însuflețire din partea părinților cu copii atât din comunele de pe valea Someșului și Bărgăului, și veșinate, cât și din îndepărtatele colțuri ale țării: din Sătmar, Sălaj, Țara Hațegului, a Oltului, din Bănat, și Bucovina și Maramurăș.

Liceul, deschis în 1863 cu clasa I, având 40 de elevi, se întrecește an de an cu câte o clasă, până ce în 1870/71 ajunge liceu (zis pe atunci gimnaziu) cu opt clase, ca toate celelalte licee de stat.

În timp de 50 de ani ai existenței sale, școala «Cătanilor negre» a fost cercetată de peste zecile de mii de școlari, dintre cari vreo 9 mii au trecut examenul de maturitate (bacalaureat). Mulți cărturari de seamă ai Ardealului au ieșit de pe băncile acelei școale, pe lângă toată vi-tregia vremilor.

Ni-a dat profesori universitari, academicieni etc., cu bun renume pe terenul cultural, bisericesc și național.

La Năsăud au învățat carte românească: I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae Drăganu și Virgil Șotropa, academici-anul George Coșbuc, directorul dela Opera din București, Tiberiu Brediceanu, și numeroși alți distinși cărturari, dintre cari toți cei aflători în viață își vor îndrepta astăzi gândurile recunosătoare către așezământul grăniceresc dela Năsăud cu vrednicii săi dascăli dispăruți.

Frații obidiți și risipiți deocamdată, din pământurile năsăudene atât de iubite, au învățat rugăciuni cucernice, pentru odihna sufletelor a celor «de acasă», — a foștilor ctitori ai liceului, — întărindu-se astfel în nesdruncinata credință a refacerii și completării unității neamului.

Citiți, sprijiniți și răspândiți ziarul

Telegraful Român

Bibliografie

1. Preotul Petre Vintilescu, profesor la Facultatea de Teologie din București. *Liturghiile bizantine privite istoric în structura și rânduiala lor*. București (Tipografia Cărilor Bisericești) 1943, Pag. 154. Prețul ?

Continuând în același ritm bogată-activitate științifică, Păr. Prof. P. Vintilescu a îmbogățit literatura liturgică cu încă un studiu de specialitate, având titlul mai sus indicat. Studiul de față ne dă o foarte documentată privire istorică asupra structurii și rânduiei liturghilor bizantine și ca atare se egalonează pe linia deschisă de lucrarea publicată în anul 1930: *Increștin de istoria liturghiei*. I. Liturghia creștină în primele trei veacuri.

Scrișă într'un stil clar și având la bază o amplă orientare în materie (autorul e la curent cu literatura de specialitate), lucrarea ne arată că istoria textului liturghilor bizantine e guvernată în dezvoltarea sa de două legi, și anume: legea de dezvoltare organică și legea de mișcare retrogradă. Celei dintâi îi corespunde o îmbogațire a liturghiei, care se operează în două feluri: a) printr'un proces de dilatare sau de lărgire a formelor deja existente și b) dublarea formelor vechi de unele noi, ca expresiuni mai depline și mai adecvate cerințelor unei subiectivități religioase specific creștine.

Atât procesul de dezvoltare organică cât și cel de mișcare retrogradă secundară nu s'au exercitat asupra elementului substanțial al liturghiei, care a rămas neatins. Așa fiind vorba de o evoluție, care — sub înfățișarea pietății și al cerințelor practice și estetice — s'a desfășurat în sfera periferică a liturghiei.

Deși lucrarea tratează o chestiune de care s'au mai ocupat și alții (fragmentar sau mai mult sau puțin extins), totuși prezintă o valoare considerabilă, întrucât — pe lângă faptul că-i o prezentare originală a chestiunii respective — contribuie cu ipoteze și concluzii noi și ca atare cu o lărgire a perspectivelor, pe baza examinării minuțioase și riguroase a dărilor din aceleași documente și din câteva manuscrise publicate mai târziu. Prin urmare, lucrarea aduce nu numai un spor de material, ci și întregirea și cercetarea unor afirmațiuni mai vechi, calități care fac dintr'înșă o contribuție reală și deosebit de valoroasă la istoria liturghiei.

2. Idem: *Liturghia în viața românească*. Extras din revista *Biserica Ortodoxă Română*, an. LXI (1943), nr. 4—6, Pag. 24. Prețul ?

E o conferință, ținută la București în 4 Martie 1943, care arată documentat și judicios rolul sf. Liturghiei în viața românească.

Neavând o existență istorică la ivirea creștinismului, poporul român n'a dat, ca atâtea alte popoare creștine, o contribuție a personalității sale etnice la ceremonialul extern al Liturghiei. În consecință, pentru viața românească Liturghia nu prezintă interesul unui monument literar, ci acela al unei valori obiective care exercită atracția și transmite energii. Împreună cu Biblia, Liturghia susține și promovează răspândirea credinței creștine și dezvoltarea vieții religioase morale. Rolul Liturghiei covârșește chiar, pe acela al Bibliiei. Căci pe când Biblia se adresează cu precădere inteligenței și ca atare fecundează sufletul mai mult unilateral, Liturghia îmbrățișează spiritul în totalitatea lui și ca atare reprezintă sinteza ideală a apostolatului integral.

După aceste precizări introductive, autorul arată, cu date luate din folklorul nostru, poziția pe care a ocupat-o Liturghia în viața românească. Căci slujba bisericească a fost un factor de fecundare a spiritualității din folklorul nostru. În această direcțiune, autorul face unele observații foarte juste cu privire la problema împrumuturilor noastre spirituale (vezi pg. 10), pentruca să stărue apoi asupra sentimentului cosmic ce vibrează în produsele spiritului popular. În spiritualitatea noastră poporană, răsună ecoul unei vieți frământate

în duhul slujbelor liturgice. Slujba bisericească s'a impus între specificile stilului românesc de viață. Adânc trăită, Liturghia a mijlocit o viață participativă și largă a poporului la viața Bisericii, i a imprimat o concepție ortodoxă și i-a sugerat forme de-o frăgezime impresionantă pentru exprimarea adevărilor religioase celor mai subtile. Liturghia a constituit izvorul haric nesecat, din care s'a înviorat neconștient potențialul vieții românești.

Influența Liturghiei s'a simțit nu numai ca forță creatoare în istoria culturii noastre, ci și ca resort de coeziune socială și de rezistență etnică.

Puterea de înrăuire a Liturghiei n'a încetat odată cu vârsta folklorului. Și astăzi ea cuprinde în sine o bogăție imensă de valori de natură transcendentă, spirituală, etnică și socială, care constituie tot atâtea surse generatoare pentru viață și cultură înaltă. Contactul intim și intens cu Liturghia, a constituit unul din principalele secrete ale existenței istorice și ale păstrării ființei noastre etnice. De aceea în asprele condiții de existență istorică prin care trecem astăzi, *Liturghia este cea mai puternică și inepuizabilă sursă pentru susținerea unei rezistențe morale și etnice*.

Pentru valoarea lor considerabilă și pentru folosul ce-l poate aduce ceterea lor cu zăbavă, recomandăm cu toată căldura aceste două lucrări, cetitorilor.

Preot Dr. CORNELU SÂRBU

Inmormântarea unei venerabile mame

În Săliștea Sibiului s'a făcut, în 2. I. c., înmormântarea rămășițelor pământesti ale venerabilei mame și bunele creștine *Marina Dădărlat* născută Popa-Comănci, trecută la cele veșnice în etatea de 87 de ani.

Slujba înmormântării a săvârșit-o I. P. C. Sa Arhimandritul vicar *Teodor* dela Sibiul înconjurat de soborul preoților din localitate și din alte comune, și în asistența familiei în frunte cu prof. univ. Ioan Lupaș și a unui numeros public de intelectuali și popor.

În cuvinte mișcătoare a grăit, la acest trist prilej, I. P. C. Sa păr. *Teodor* scoțând la iveală însușirile excepționale ale defunctei care a fost mamă vrednică a 8 copii, astăzi cu rosturi însemnate în viața publică a țării.

Au mai cuvântat, în fața sicriului, protopop al Săliștei Dr. D. Borcea, prof. univ. Dr. I. Moga, și prof. din Săliște Al. Iosof, care a arătat, între altele că dl prof. univ. I. Lupaș a creiat, în memoria regretatei sale mame, o fundațiune de *una sută mii lei*, din care vor fi premiați, an de an, elevii gimnaziului săliștean distinși în studiul religiei și istoriei naționale.

Sicriul a fost, după aceasta, coborât în mormântul din curtea bisericii celei mari a Săliștei, în mijlocul duloaselor cântări funebreale. Veșnică să-i fie amintirea!

INFORMAȚIUNI

Moartea unei venerabile matroane. În ziua de 29 I. tr., s'a stâns din viață, în vârstă de 62 de ani, dna *Elena Valda-Voevod* născută *Safrano*, soția fostului ministru președinte Dr. Al. Vaida Voevod. Ca bună și evlavioasă ortodoxă și româncă, decedată s'a distins, între alte creștinești înfăptuiri, și prin bogatele daruri cu care a înzestrat marea noastră catedrală dela Cluj. Prohodul regretatei matroane, — deplânse de mult îndurată familie, rudeni și cunoscuți, — s'a slujit în locuința sa din Sibiu, de cătră I. P. C. Sa Păr. Arhimandrit Dr. Eusebiu R. Roșca și păr. paroh Albu. După terminarea serviciului religios, defuncta a fost transportată la Brașov, unde, în 2 Octombrie, a fost înmormântată, cu deosebire onoruri, în cavoul familiei. Veșnică să-i fie amintirea!

Conferință preoțească a ținut în 29 I. tr. preoțimea noastră din Valea Jiului, în localitatea Petroșani, sub conducerea păr. prot. *Ion Duma*. O conferință, bine întocmită, a dezvoltat la această întrunire păr. *Tr. Moșicu* despre marea trecut al mănăstirilor noastre, în deosebi despre mănăstirea *Tismana*. La conferință au participat toți preoții din protopopiat. În 5 Octombrie a urmat o conferință *catihetică*, ținută în Lonea, împreună cu învățătorii, din *Petritra-Lonea*.

ȘTIRI LOCALE

Teatru. Turneul teatral *Muncă și Lumină*, al ministerului muncii, va da în sala Teatrului municipal două reprezentații în ziua de *Duminică*, în 10 Octombrie a. c., și anume la ora 16 se va juca piesa lui *Iliescu Ursu*, în 2 acte, iar la ora 19 comedia *Institutorii*, în 3 acte, de *Otto Ernst*, în rolul prim cu maestrul *Nic. Soreanu*. Regisor dl *Victor Ion Popa*. — Bilete se vând la casa teatrului și la Inspectoratul muncii.

Predică în catedrala din Sibiu.

4. *Duminică în 10 Octombrie 1943*, servesc: Consilier *Ieronim Grovu*, *Gheorghe Secaș* și prot. *Mihail Neagu*; diaconii: *Anatolie Scurtu* și *Simion Macarie*. Predică: cons. *Gheorghe Secaș*. La Oastea Domnului predică după masă la ora 4: preot *Dr. Ioan Chioariu* dela parohia Sibiu Inferior.

5. *Joi în 14 Octombrie 1943*, la Cuv. *Paraschiva* servesc: Prot. *Mihail Neagu*, cons. Dr. *Spiridon Cădea* și prof. Dr. *Teodor Bodogae*; diaconii: *Ioan Circov* și *Simion Macarie*. Predică: cons. Dr. *Spiridon Cădea*. La Oastea Domnului predică după masă la ora 4: Pr. *Nicodim Belea*, duhovnicul Academiei „*Andreiane*”.

CĂRȚI ȘI REVISTE

Revista *Teologică*. Organ pentru știința și viața bisericească, întemeiat în 1907, apare lunar, sub patronajul I. P. Sf. Mitropolit *NICOLAE* al Ardealului. Abonamentul pe un an: 560 Lei. Redacția și administrația: *Academia teologică*, Sibiu, Strada Mitropoliei 24—28. Redactor: profesor Dr. *Grigorie T. Marcu*. — Numeri 9—10 Sept.—Oct. 1943 cuprind:

Studii apologetice. Diacon *Grigorie T. Marcu*, *Biserica și sănătatea neamului*, Preot Dr. *Ilarion V. Felea*: *Teologia*. Dr. *Emilian Vasilescu*: *Materialismul ontologic*, Preot Dr. *Isidor Moterlan*: *Filosofia religioasă a lui Nicolae Berdiaeff*, Mișcarea literară: Preot Dr. *Teodor Bodogae*, Preot Dr. *Spiridon Cădea*, Preot Prof. *Ioan Bunea*, Diacon *Nicolae Mladin* și Dr. *Grigorie T. Marcu*: *Zur Geschichte der Rumaenen*, Sufletul preotului în luptă cu ispitele. Creștinism și Națiune—Patrie și Religione. Das Mönchtum und die Evangelische Kirche. Das Wiederaufleben des Mönchtums im gegenwärtigen Protestantismus. Deutsche Dome des Mittelalters. Poeme pentru Cruciști. Note și informații: R. T., Gr. T. M., Gh. Șoima, *Nicolae Mladin* și *Teodor Bodogae*: *Nouii profesori ai Academiei teologice „Andreiane”*. Păr. Gh. *Ciuhandu* și Păr. *Il. V. Felea*, *Premiați de Academia Română*. Din înfăptuirile dlui Prof. *Aurel Papa* la departamentul Cultelor. O distincție pentru vicarul *Albel-Iulia*, „*Renașterea*” dela Cluj-Alba-Iulia la două decenii de apariție. † *Mareșalul Prezan*. Un teolog cărturar: Preotul *Ioan Coman*. Minunea dela Bacău. Un nou „*Curs de tipic prețios*”. Știri bisericești de peste hotare. „*Setea liniștei eterne*”, sau convertirea dlui *I. M. Rașcu*. Revista de filosofie „*Symposium*” despre gândirea dlui *Lucian Blaga*. Despre „*lumească informație*” a dlui *Zevvel Barbu*. Atitudinea regimului bolșevic față de Biserică în lumina ultimului eveniment. Noua Facultate de Teologie ortodoxă din Salonic † Profesorul *Constantin Dioveniotes*, *Mărunte*.

Poșta redacției

Pr. Gh. B. în P. Publicat în altă foaie, nu-l putem folosi.

Nr. 10832 șed. bis. 5 Oct. 1943.

Comunicat

Absolvenții Academiei Teologice „*Andreiane*” care doresc să dea examen de capacitate preoțească sunt înștiințați că sesiunea proximală s'a fixat pe data de 15 Octombrie a. c.

În acest scop vor înainta Consiliului Arhiepiscopesc cerere însoțită de actele personale și de studii până la 14 Octombrie a. c.

Examenul în scris începe Vineri 15 Octombrie a. c., la ora 9 a. m., la Consistorul mitropolitan.

Consiliul Arhiepiscopesc

Nr. 220/1943

AVIZ

La liceul de băieți ort. român, „*Avram Iancu*” din Brad, sânt vacante un post de pedagog și unul de supraveghetor de ordine. Cei care doresc să ocupe aceste posturi vor înainta Direcțiunii liceului cererea însoțită de actele prezăzute de Codul funcționarilor publici.

Direcțiunea liceului

[70] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului I de cântăreț bisericesc al parohiei *Tântari*, protopopiatul Brașovului, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în *Telegraful Român*.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Salarul dela Stat;
2. Folosința a 643 st. p. arător și 2 jug. 635 st. p. fâneaț;
3. Taxa încasată dela credincioși în ajunul Crăciunului la umblarea cu icoana Nașterii, câte 10 lei de familie dela aproximativ 230 familii, și
4. Jumătate din stola uzitată în parohie.

Noului cântăreț i se cere să instruiască și să conducă corul bisericesc.

Concurenții își vor înainta cererile însoțite de diploma de absolvire a școlii de cântăreți din Sibiu și celelalte acte legale, oficiului parohial *Tântari*, și se vor prezenta la biserică spre a cânta la strană și a face cunoștință cu comunitatea credincioșilor.

Tântari, la 4 Septembrie 1943.

Preot *Ioan Turcu*,
Președ. cons. parohial

văzuți:

Dr. N. Stinghie
Adm. Prot.

Nr. 175/1943

[71] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului I de cântăreț bisericesc la parohia ortodoxă română *Hunedoara*, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în *Telegraful Român*.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Salarul dela stat, dacă va fi bugetat.
2. Venitele uzitate în parohie.
3. Folosința unui jug. de pământ arabil.

În caz că este dirijor de cor, va mai primi încă 2 jug. pământ arabil.

4. Salarul obișnuit dela epitropie, după buget.

5. Cântărețul va putea fi angajat în Uzinele de fier ale Statului din *Hunedoara*, de unde va primi salar după pregătirea și aptitudinea ce le are.

Concurenții își vor înainta cererile oficiului parohial *Hunedoara*, în termenul fixat, însoțite de diploma de cântăreț bisericesc dela școala de cântăreți „*Dimitrie Cunțan*” Sibiu, sau alta diplomă echivalentă cu aceasta dela altă școală de cântăreți din țară, — ex trasul de naștere, de botez și certificat de moralitate dela oficiul parohial.

Concurenții se vor prezenta în parohie, pentru a cânta la strană și a face cunoștință cu credincioșii.

Hunedoara, 30 Septembrie 1943.

protopop *Nicolae Todea*,
Nicolae Suciu secretar
paroh-președ.